

ganste vist navnlig stedlige Formaal; men altsaa ogsaa til Foretagender af ren almennyttig Karakter. Det er det, jeg finder urigtigt. Jeg finder, at dem, for hvem Sparekasserne egentlig ere stiftede, Tyende, Haandværkere, Arbejdere, Smaaafolk, kort sagt for den store ubemidlede Mængde, skal man, naar det er muligt, give Andel i Overskudet; og det er muligt. Man skal ikke have Lov til at skjænke den ved disse mange smaa Kapitaler erhvervede store Kapital til isørigt fortræffelige Foretagender som Viborg Domstue, Hospitalet for syge Børn osv. Det er godt at kunne skjænke Penge dertil; men de skulle ikke skjænktes af Folk, som selv ere trængende, som høre til de Ubemidlede i Samfundet. Derfor finder jeg, at, naar der er Mulighed for at ordne Forholdet saaledes, bør Overskudet — hvilken Sum man nu vil blive enig om — fordeles mellem de smaa Sparere. Derved gjør man en stor Velgjerning. Man holder derved de smaa Sparere til Kassen. Disse maa selvfølgelig være interesserede saaledes deri, at de Fordele, de faae, tabe de, naar de tage Pengene ud. Man holder dem altsaa dertil. I Tilfælde af en Krise eller opstaaende Panik ville disse Folk ikke tage deres Penge ud, men lade dem blive staaende, thi det er for dem for stort et Tab at tage Pengene ud. Endelig vil Samtalen fra Peer til Poul gjøre, at Mange, der ikke hidtil have været Sparere, men som høre, at Andre maasse af Sparekassen have faaet 8 pCt., blive loffede til at efterligne dem, altsaa til Sparfommeligbed, hvorom jo det Hele dreier sig, og som ogsaa er en væsentlig Faktor i ethvert Folks Liv. Jeg skal sige, hvorledes jeg har tænkt mig, at en saadan Fordeling kan finde Sted. Man har allerede i sin Tid et Sted gjort et saadant Forsøg nemlig i den store Sparekasse „Vikuben“. Den Ranke, der laa til Grund derfor, nemlig at fordele Overskudet mellem de smaa Sparere, er iuldstændig rigtig og god, men Udførelsen var ikke heldig. Man sagde nemlig der, at, naar en Sparer havde indsat en vis lille Sum, saavidt jeg mindes 1 Ml., 4 Gange om Aaret, og blev ved dermed i 10 Aar, og hver Gang han har været tvungen til at tage Penge ud, hvert Aar har sat dem ind igjen foruden de 4 aarlige Indskud, skulde han, naar 10 Aar vare gaaede, faae Andel i Overskudet, beregnet efter den Kapital, han har indstaaende paa sin Bog. Der ligger den ene Feil, nemlig, at det er beregnet efter Kapital, og den anden Feil er den, at man kan tage Penge ud. Det viste sig nemlig, at, naar man kom til Slutningen af de 10 Aar, gif enkelte af disse Sparere til en Bankier og sagde: Her er min Bog, vil De være saa god at indsatte en Sum, der nærmer sig til den Sums Størrelse, der maa være i Bogen. Der var nemlig en vis Grændse for Størrelsen af den Sum, der maatte være i Bo-

gen. Lad os nu antage, at det er 3,000 Kr. — jeg tror forresten det var 3,000 Rbl., men det er jo det Samme — saa sagde Spareren: Vil De laane mig en Sum, der nærmer sig til de 3,000 Kr.; jeg har selv kun 50 Kr. i Bogen. De maa besørge Beløbet indsat f. Ex. den 27de December, og De kan tage Pengene ud den 2den Januar. Derfor giver jeg, hvad vi kunne blive enige om. Følgen deraf var, at, naar Vedkommendes Andel i Overskudet skulde opgjøres, blev den opgjørt efter en lang større Sum, end den skulde være opgjørt efter. Saa snart man kom under Veir med, at Enkelte bar sig saaledes ad, blev Følgen, at Alle gjorde det Samme, for hvem det var muligt at rejse disse 3,000 Kr. paa nogle faa Dage, men der var selvfølgelig Nogle, som ikke kunde gjøre det. Derved opstod der Misforopielse, maasse ogsaa af andre Grunde, jeg ikke skal komme ind paa, da det ligger aldeles udenfor Sagen her. Kort sagt, Bestemmelsen faldt bort i Vikubens Regulativ. Derimod skulde man gjøre saaledes, at man sagde: Den Sparer, der een Gang eller 4 Gange om Aaret — det er ligemeget — altsaa der indsettes f. Ex. 4 Kr. om Aaret som Minimum — han kan selvfølgelig indsatte, saa meget han vil — og i 10 Aar ikke tager disse Penge ud, faar Andel i Overskudet, ikke beregnet efter Kapitalen, men efter den af ham opsparede Rentee. Naar Overskudet havde naaet 10 pCt., kunde man da tage den ene Procent og uddele til disse smaa Sparere, idet man sammenlagde alle de Renter, de havde faaet godtgjort, og dividerede det Udkomne ind i Tiendebelen af Overskudet. Den hele Fordeling, der saaledes skulde finde Sted, vilde være overordentlig simpel. Nu vil man maasse sige, at jeg har sagt, at det vil lokke mange Andre til Sparekasserne — ja, jo flere jo bedre, — og at jo flere der kommer ind, jo mindre vil selvfølgelig den Andel i Overskudet blive, som de Enkelte faae — ja, ganske rigtigt — men den vil dog neppe blive mindre, end at de Paagjældende kunne faae af deres Penge en 6 à 7 pCt. Der er jo en stor Mængde, der indsetter i Sparekasser, og som, selv om de have en saadan Sparebog, have en anden Bog ved Siden af. Der er f. Ex. mange Folk, hvis Indtægter ere maanedlige, de benytte Sparekassen til hver Maaned at indsatte en Del til Husleie eller en Del af Beløb, som skulle betales ved Aarets Slutning, saasom til Løge, Haandværkere eller hvem det nu kan være, kort sagt, den benyttes af Mange, saaledes ogsaa af dem, som agte at købe Papirer, idet de indsatte større eller mindre Summer, som blive staaende, indtil Kursen er efter Dnske. Der vil saaledes være en stor Del af dem, der ere i Sparekassen, som ikke ville faae Andel i Overskudet, og deraf vil Følgen atter blive, at de, der faae Andel deri, faae en større Procent, og den Procent vil blive ikke ganske ringe. Jeg antager, man vil kunne gaa